

บทที่ 5

อำนาจหน้าที่ให้ความเห็นชอบ และอำนาจหน้าที่อื่น

ในเรื่องอำนาจหน้าที่ให้ความเห็นชอบและอำนาจหน้าที่อื่น จะขอกล่าวเป็น 7 หัวข้อด้วยกันคือ

- 5.1 อำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบที่เกี่ยวข้องกับสถาบันประมุขของประเทศ
- 5.2 อำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบต่อสนธิสัญญาที่ทำกับประเทศอื่น
- 5.3 การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม
- 5.4 การตีความรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสภา
- 5.5 การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งคณะกรรมการตามกฎหมายกำหนด
- 5.6 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
- 5.7 การแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญ

5.1 อำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบที่เกี่ยวข้องกับสถาบันประมุขของประเทศ

ก. การให้ความเห็นชอบในการตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

มาตรา 16 และ 17 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2521 บัญญัติให้อำนาจหน้าที่แก่รัฐสภาในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ คือ มาตรา 16 บัญญัติว่า

“ในเมื่อพระมหากษัตริย์จะไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือ จะทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้ด้วยเหตุใดก็ตาม จะทรงแต่งตั้งผู้ใดผู้หนึ่งด้วยความเห็นชอบของรัฐสภาเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ”

มาตรา 17 บัญญัติว่า

“ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา 16 กิติ ในกรณีที่พระมหากษัตริย์ไม่สามารถแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เพราะยังไม่ทรงบรรลุนิติภาวะ หรือเพราะเหตุอื่นใดกิติ ให้คณะองคมนตรีเสนอชื่อผู้ใดผู้หนึ่งที่สมควรดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภา เพื่อขอความเห็นชอบ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ประธานรัฐสภาประกาศในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์แต่งตั้งผู้นั้นเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์”

ข้อสังเกต ก็คือ ประเทศที่กำหนดให้รัฐสภาให้ความเห็นชอบในการตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับของไทย ก็คือ ประเทศเบลเยียม และประเทศเนเธอร์แลนด์⁽¹⁾

ข. การให้ความเห็นชอบในการสืบราชสันตติวงศ์

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2521 มาตรา 20 บัญญัติว่า

“การสืบราชสมบัติให้เป็นไปโดยนัยแห่งกฎหมายแต่ยรบาลว่าด้วยการสืบสันตติวงศ์ พ.ศ.2467 และประกอบด้วยความเห็นชอบของรัฐสภา หากไม่มีพระราชโอรสรัฐสภาอาจให้ความเห็นชอบในการให้พระราชธิดาสืบสันตติวงศ์ก็ได้”

ข้อนำสังเกต ก็คือ ก่อนที่มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2517 พระราชธิดาไม่ทรงมีสิทธิในการสืบราชสันตติวงศ์ได้

มาตรา 21 บัญญัติว่า

“ในกรณีที่พระราชบัลลังก์หากว่างลง ให้คณะองคมนตรีเสนอพระนามผู้สืบราชสันตติวงศ์ตามมาตรา 20 ต่อรัฐสภา เพื่อขอความเห็นชอบเมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ประธานรัฐสภาอัญเชิญองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์สืบไป แล้วให้ประธานรัฐสภาประกาศเพื่อให้ประชาชนทราบ”

5.2 อำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบต่อสนธิสัญญาที่ทำกับประเทศอื่น

มาตรา 162 แห่งรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2521 บัญญัติไว้ว่า

“พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่นกับนานาประเทศ หรือกับองค์การระหว่างประเทศ

หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตอธิปไตยแห่งชาติ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติ เพื่อให้การเป็นไปตามสัญญาต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา”

(1) บุรีรักษ์ นามวัฒน์, อ้างถึงแล้ว, หน้า 312-313

ข้อสังเกต

(1) การเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของประเทศ และเปลี่ยนแปลงเขตอธิปไตยแห่งชาติ จะมีขึ้นจากการสละ การแลกเปลี่ยน หรือการได้มาซึ่งดินแดน ซึ่งหากสัญญาใดกระทำขึ้นและมีผลในลักษณะดังกล่าว จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาเสียก่อน⁽¹⁾

(2) หนังสือสัญญาที่มีผลให้ต้องออกพระราชบัญญัติ เพื่อให้การเป็นไปตามสัญญาได้แก่หนังสือสัญญาการพาณิชย์ เช่น สัญญาเกี่ยวกับอัตราภาษีศุลกากร สำหรับสินค้าขาเข้าระหว่างประเทศทั้งสองที่เป็นคู่สัญญา สัญญาซึ่งมีผลผูกพันเป็นการคลังของประเทศ สัญญาเกี่ยวกับฐานะของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถของบุคคลในทางกฎหมาย สิทธิทางแพ่ง และสิทธิทางการเมือง สัญญาเกี่ยวกับสัญชาติ สัญญาเกี่ยวกับกรรมสิทธิเหนือทรัพย์สินของคนไทยในต่างประเทศ เป็นต้น⁽²⁾

สำหรับ อำนาจของรัฐสภาต่างประเทศที่เกี่ยวกับการให้ความเห็นชอบต่อสนธิสัญญาที่ทำกับประเทศอื่น พอสรุปได้ดังนี้

1) รัฐสภาของฝรั่งเศส

มาตรา 53 แห่งรัฐธรรมนูญ ค.ศ.1958 บัญญัติไว้ว่า

“สนธิสัญญาสงบศึก, สนธิสัญญาทางการค้า, สนธิสัญญาหรือข้อตกลงเกี่ยวกับองค์การระหว่างประเทศ, หรือเกี่ยวกับการคลังของรัฐ หรือที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติทางกฎหมาย, หรือที่เกี่ยวกับสัญชาติของบุคคล, การสละ, การแลกเปลี่ยน การเพิ่มเติมดินแดน จะถูกให้สัตยาบัน หรือถูกเห็นชอบก็ต่อเมื่อได้ออกเป็นกฎหมาย

สนธิสัญญาดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับก็ต่อเมื่อได้รับการให้สัตยาบัน หรือถูกยอมรับแล้วเท่านั้น

การสละเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมดินแดนจะไม่มีผล ถ้าหากไม่ได้รับความยินยอมจากประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย”

(1) บูร์รักซ์ นามวัฒน์, อ้างถึงแล้ว, หน้า 313

(2) บูร์รักซ์ นามวัฒน์, อ้างถึงแล้ว, หน้า 314

2) สภาเซนาทอเมริกัน.

ในเรื่องทางการทูต, สนธิสัญญาจะถูกเจรจาและลงนามโดยประธานาธิบดี แต่ต้องผ่านการให้สัตยาบันจากสภาเซนาท โดยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของสมาชิกสภาเซนาท

ในเรื่องนี้ เป็นอุปสรรคให้แก่ประธานาธิบดีที่จะตกลงทำสนธิสัญญากับต่างประเทศเป็นอย่างมาก ตัวอย่าง ในสมัยประธานาธิบดี W. Wilson สภาเซนาทได้ปฏิเสธที่จะให้สัตยาบันสนธิสัญญาแวร์ซายส์ (Traité de Versailles) เมื่อ ค.ศ.1920

ในปี ค.ศ.1978 สภาเซนาทได้ให้สัตยาบันสนธิสัญญาเกี่ยวกับสถานะของคลองปานามา ซึ่งจะมีสถานะในปี ค.ศ.2000 ซึ่งลงนามโดย ประธานาธิบดี Carter แต่ก็มีรัฐสภาที่ยังที่สภาเซนาทจะให้สัตยาบัน เพราะสมาชิกสภาเซนาทส่วนหนึ่งต้องไปทัศนศึกษาถึงคลองปานามาเพื่อเก็บข้อมูล มีการเปลี่ยนแปลงในข้อความของสนธิสัญญา มีการตั้งข้อสังเกต มีการตีความ ซึ่งข้อความสำคัญเกือบจะเปลี่ยนแปลงไปเลยทีเดียว

เพื่อเป็นการบรรเทาข้อเสียนี้ ประธานาธิบดีจึงใช้วิธีเลี่ยงบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โดยการทำข้อตกลงทางฝ่ายบริหาร (des executive agreements) กับต่างประเทศ ในกรณีที่เป็นปัญหาล็กน้อยหรือละเอียด โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากสภาเซนาท

อย่างไรก็ดี ก็มีความพยายามของสภาเซนาท จะให้ข้อตกลงทางฝ่ายบริหารนี้ จะต้องผ่านความเห็นชอบจากสภาก่อน เช่น ความพยายามในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของ Bricker ในปี ค.ศ.1954 แต่ผลปรากฏว่าไม่สำเร็จเพราะขาดไปเพียง 1 เสียง

ต่อมาได้มีกฎหมายชื่อ le Case - Zablocki act de 1972 ที่บังคับให้ประธานาธิบดีต้องให้ข่าวสารแก่สภาองเกรสเกี่ยวกับ ข้อตกลงฝ่ายบริหารที่ประธานาธิบดีได้ทำไว้กับต่างประเทศ⁽¹⁾

5.3 การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม

รัฐธรรมนูญไทย พ.ศ.2521 มาตรา 161 บัญญัติว่า “พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการประกาศสงคราม เมื่อได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา”

(1) André Hariou et Jean GICQUEL, op,cit, p.495

การประกาศสงคราม หมายถึง การที่สถานการณ์ของประเทศจะอยู่ในภาวะสงครามไม่ว่าจะมีการรบพุ่ง หรือไม่ก็ตาม สิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามปกติจะถูกจำกัดโดยกฎอัยการศึก ซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเป็นผู้มีอำนาจประกาศใช้ ดังนั้นการประกาศสงครามจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาเสียก่อน จึงจะกระทำได้⁽¹⁾

5.4 การตีความรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา

มาตรา 141 แห่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน บัญญัติไว้ว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 191 ถ้ามีปัญหาที่จะต้องตีความรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา ให้เป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะตีความ และให้ถือว่าการตีความของรัฐสภาเป็นเด็ดขาด”

ในที่นี้จะขอกล่าวเฉพาะอำนาจของรัฐสภาเกี่ยวกับการตีความรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาเท่านั้น จะไม่กล่าวถึงการตีความของตุลาการรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีหลักการแตกต่างกันไป และศึกษาอยู่ในวิชากฎหมายรัฐธรรมนูญแล้ว

นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันจะบัญญัติถึงการตีความรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาแล้ว ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2528 ข้อที่ 31 กำหนดไว้ว่า “ญัตติขอให้รัฐสภาตีความรัฐธรรมนูญมาตรา 141 ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า 20 คน”

ส่วนข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา พ.ศ.2527 กำหนดไว้ในข้อที่ 32 ว่า “ญัตติขอให้รัฐสภาตีความรัฐธรรมนูญตามมาตรา 141 ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า 30 คน”

(1) บุรีรักษ์ นามวัฒน์, อ้างถึงแล้ว, หน้า 314

ในภาคปฏิบัติ นับตั้งแต่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจนถึง พ.ศ.2527 มีญัตติขอ
เสนอให้รัฐสภาตีความรัฐธรรมนูญอยู่ 21 เรื่อง⁽¹⁾ โดยแยกได้ดังนี้

ใน พ.ศ.2522 มีญัตติขอให้รัฐสภาตีความ	3 เรื่อง
ใน พ.ศ.2523 มีญัตติขอให้รัฐสภาตีความ	4 เรื่อง
ใน พ.ศ.2524 มีญัตติขอให้รัฐสภาตีความ	4 เรื่อง
ใน พ.ศ.2525 มีญัตติขอให้รัฐสภาตีความ	2 เรื่อง
ใน พ.ศ.2526 มีญัตติขอให้รัฐสภาตีความ	4 เรื่อง
ใน พ.ศ.2527 มีญัตติขอให้รัฐสภาตีความ	4 เรื่อง

ในที่นี้ จะขอยกตัวอย่างญัตติขอให้รัฐสภาตีความมาตรา 141 แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2521
เพื่อประกอบการศึกษา ดังต่อไปนี้

(1) งานญัตติ, การตีความรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2475-2527, เอกสารของกองงานญัตติ, สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา,
พ.ศ.2527

ญัตติ เรื่องขอให้รัฐสภาตีความมาตรา 141 แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2521

ผู้เสนอ นายปิยะฉัตร วัชรามารณ์ กับคณะ

ประเด็นของปัญหา สืบเนื่องมาจากญัตติขอให้รัฐสภาตีความมาตรา 137 แห่งรัฐธรรมนูญ 2521 (นายพินิจ จันทรสุรินทร์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) กล่าวคือ กรณีที่รัฐสภาจะตีความเรื่องใดต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาเท่านั้น ซึ่งอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาได้มีบัญญัติไว้ชัดเจน เช่นกัน ในมาตรา 143 ซึ่งมีอยู่ 14 กรณี ด้วยกัน⁽¹⁾ กรณีที่ไม่ได้เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาแล้ว รัฐสภาก็ไม่มีสิทธิที่จะตีความได้ กรณีจะมีการเสนอญัตติให้รัฐสภาตีความในเรื่องของ พระมหากษัตริย์ วุฒิสภา สภาผู้แทนฯ คณะรัฐมนตรี ศาล ซึ่งต่างก็มีอำนาจหน้าที่แตกต่างกัน ย่อมกระทำมิได้

ที่ประชุมฯ ได้อภิปรายกันระหว่างฝ่ายที่เห็นว่ารัฐสภาไม่มีอำนาจที่จะตีความตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 137 ได้ ด้วยเหตุผลว่า มาตรา 137 ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องสิทธิของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินด้วยการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล หรือทั้งคณะ จึงไม่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรัฐสภาแต่อย่างใด เพราะคำว่า “รัฐสภา” นั้น มาตรา 74 บัญญัติว่าต้องประกอบด้วย วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร

¹ มาตรา 143 บัญญัติไว้ว่า ในกรณีต่อไปนี้ ให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน

- (1) การให้ความเห็นชอบในการตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตาม ม.16 และ ม.17
- (2) การปฏิญาณตนของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภาตาม ม.19
- (3) การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายแต่ยรบาลว่าด้วยการสืบสันตติวงศ์ พ.ศ.2467 ตาม ม.20
- (4) การให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ ตาม ม.21
- (5) การปรึกษาร่างพระราชบัญญัติใหม่ ตาม ม.78
- (6) การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมตาม ม.116
- (7) การเปิดประชุมรัฐสภา ม.117
- (8) การตีความรัฐธรรมนูญ ตาม ม.141
- (9) การแถลงนโยบายตาม ม.151
- (10) การเปิดอภิปรายทั่วไป ตาม ม.153
- (11) การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงครามตาม ม.161
- (12) การให้ความเห็นชอบแก่หนังสือสัญญาตาม ม.162
- (13) การแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญ ตาม ม.184
- (14) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตาม ม.194”

แต่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า รัฐสภามีอำนาจที่จะตีความรัฐธรรมนูญ มาตรา 137 ได้ โดยถือเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 74 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า รัฐสภาจะประชุมร่วมกันหรือแยกกัน ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ดังนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดี วุฒิสภาที่ดี แม้ประชุมแยกกันก็ถือว่าการประชุมแต่ละครั้งนั้น คือการประชุมของรัฐสภาได้เช่นกัน

มติ รัฐสภามีอำนาจตีความตามรัฐธรรมนูญ 2521 มาตรา 137 ได้⁽¹⁾

5.5 การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งคณะกรรมการตามที่กฎหมายกำหนด

คณะกรรมการบางคณะถือว่าเป็นคณะกรรมการที่จะต้องปฏิบัติงานให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชน ซึ่งมักเป็นคณะกรรมการที่มีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ฝ่ายบริหารแต่งตั้งบุคคลที่จะลำเอียง หรือบุคคลที่มีความประพฤติไม่เหมาะสม กฎหมายจึงให้อำนาจแก่รัฐสภาที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบเสียก่อน คณะกรรมการเหล่านี้ ได้แก่ คณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์ คณะกรรมการ ป.ป.ป. คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น⁽²⁾

5.6 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

มาตรา 194 แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2521 ได้บัญญัติไว้ว่า “การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ จะกระทำได้ก็แต่โดยหลักเกณฑ์ และวิธีการดังต่อไปนี้

(1) ผู้ตัดข้อแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจากคณะรัฐมนตรี หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร ผู้ตัดข้อของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำได้เมื่อพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นสังกัดมีมติให้เสนอได้

(2) ผู้ตัดข้อแก้ไข เพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม และให้สภาพิจารณาร่วมกัน

(1) ที่มา ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 1/2527 (สมัยสามัญ) วันพุธที่ 9 พฤษภาคม 2527 จากเอกสารชื่อ การตีความรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2527, อ้างถึงแล้ว หน้า 38

(2) บุรีรักษ์ นามวัฒน์, อ้างถึงแล้ว, หน้า 314

(3) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อ และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา

(4) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สองนั้น พิจารณาเรียงลำดับมาตรา ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ

(5) เมื่อการพิจารณาวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้วให้รอไว้สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วให้รัฐสภาพิจารณาในวาระที่สามต่อไป

(6) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อ และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา

(7) เมื่อลงมติได้เป็นไปตามที่กล่าวแล้วให้นำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย และให้นำบทบัญญัติมาตรา 77 และมาตรา 78 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

อนึ่ง ข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา พ.ศ.2527 ในหมวดที่ 6 ได้กำหนดไว้ดังนี้

ข้อ 107 “การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมให้นำข้อบังคับว่าด้วยการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้เว้นแต่การพิจารณา การออกเสียงและการลงมติต้องเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 194 ของรัฐธรรมนูญ”

ข้อ 108 “การพิจารณาในวาระที่สอง ให้ที่ประชุมตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา มีจำนวนไม่เกิน 45 คน และกรรมการในแต่ละสภาดังจะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละสภา”

ข้อสังเกต

1) การนับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ในการลงมติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญว่าจะนับจากจำนวนที่นั่งในสภา ฯ หรือ จำนวนสมาชิกรัฐสภาที่มีสมาชิกภาพอยู่จริงเท่านั้น ไม่รวมทั้งสมาชิกที่หมดสมาชิกภาพไปแล้ว เช่น ดาย ลาออก

ในเรื่องนี้ เคยมีการเสนอขอให้มีการตีความรัฐธรรมนูญมาตรา 194 (6) โดยนายปัญจะ เกสรทอง ส.ส.จังหวัดเพชรบูรณ์ กับคณะฯ เมื่อ 16 มีนาคม 2526 และพันเอก พล เริงประเสริฐวิทย์ ส.ส.พรรคชาติไทย เป็นผู้เสนอ แต่ยังไม่เคยมีการตีความของรัฐสภาในเรื่องดังกล่าว

อนึ่ง นักวิชาการบางท่าน⁽¹⁾ ได้ให้ความเห็นสรุปได้ว่า “การนับจำนวนสมาชิกของรัฐสภา ต้องนับจากจำนวนที่นั่งของสมาชิกรัฐสภา ไม่ใช่ นับจากจำนวนสมาชิกรัฐสภา เฉพาะที่มีสมาชิกภาพอยู่เท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากธรรมเนียมปฏิบัติตลอดมาถือปฏิบัติเช่นนั้น รวมทั้งเหตุผลอื่น ๆ ประกอบด้วย

2) การออกเสียงลงคะแนน ในวาระที่หนึ่งและวาระที่สามของการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ รัฐสภาจะใช้วิธีการลงคะแนนลับได้หรือไม่

ในเรื่องนี้ รัฐสภาเคยใช้วิธีการออกเสียงลงคะแนนลับในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมแล้ว ซึ่งในทางทฤษฎี มีนักวิชาการบางท่าน⁽²⁾ ให้ความเห็นแล้วว่า น่าจะขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้

5.7 การแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญ

มาตรา 184 แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2521 บัญญัติไว้ว่า “คณะตุลาการรัฐธรรมนูญประกอบด้วยประธานรัฐสภา ประธานศาลฎีกา อธิบดีกรมอัยการ และบุคคลอื่นอีกสี่คน ซึ่งรัฐสภาแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ประธานรัฐสภาเป็นประธานตุลาการรัฐธรรมนูญ”

ดังนั้น รัฐสภาจึงมีอำนาจแต่งตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญได้สี่คนจากผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบกับมีประธานรัฐสภาเป็นประธานตุลาการรัฐธรรมนูญโดยตำแหน่งอีกด้วย

(1) โภคิน พลกุล, บทความชื่อ “ตีความรัฐธรรมนูญ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ปี 26 ตกไปหรือยัง” ในหนังสือพิมพ์ มติชน เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2526

(2) รายละเอียด โปรดศึกษาจาก โภคิน พลกุล “การออกเสียงลงคะแนนในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ” ในหนังสือพิมพ์ มติชน เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2526 หน้า 5

หนังสืออ่านประกอบบทที่ 5

- (1) บุรีรักษ์ นามวัฒน์, เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายมหาชน Public Law หน่วยที่ 1-7, สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพมหานคร, สหมิตร, พิมพ์ครั้งที่ 5, พ.ศ.2527
- (2) งานยุติติ, การตีความรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2475 - พ.ศ.2527, เอกสารของสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, กรุงเทพมหานคร, พ.ศ.2527
- (3) หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 4 มีนาคม 2526, ฉบับวันที่ 17 กันยายน 2526,